

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
060201

DOM
2012-06-29
Stockholm

Mål nr
M 10272-11

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2011-11-21 i mål nr M 2540-11, se bilaga A

KLAGANDE

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun
231 83 Trelleborg

MOTPARTER

1. A N

2. C N

Ombud för 1-2: C R

SAKEN

Föreläggande med anledning av strandskydd på fastigheten X i Trelleborgs kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen fastställer mark- och miljödomstolens dom.

Dok.Id 1019567

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

YRKANDEN M.M. I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen, med ändring av mark- och miljödomstolens dom i den del som avser upphävande av förbud mot gräsklippning, ska fastställa länsstyrelsens beslut den 23 maj 2011 såvitt avser punkten 1 i miljönämndens föreläggande.

A och C N har bestritt ändring.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Samhällsbyggnadsnämnden i Trelleborgs kommun har till stöd för sitt överklagande anfört i huvudsak följande. En kortklippt gräsmatta med en yta på 1,7 hektar utgör en väsentlig skillnad för djur och växtlivs livsvillkor på fastigheten X. En gräsmatta i stället för en strandnära betesmark eller strandäng är definitivt en väsentlig förändring. Strandskyddets syfte att skydda växter och djurs livsvillkor har i högsta grad blivit åsidosatt genom gräsklippningen. Mark- och miljödomstolen har bortsett från förbudet genom att inte betrakta gräsmattor och trädgårdar som anläggningar. I Naturvårdsverkets Handbok 2009:4 definieras bl.a. trädgårdar, gräsmattor, uteplatser och bersåer som anläggningar och anordningar. Den nu aktuella trädgårdslika gräsmattan är därmed att betrakta som en förbjuden anordning som avhåller allmänheten från att vistas i ett område som den annars skulle fått färdas fritt inom. Vid upphörande av gräsklippning så kommer området som habitat för växt- och djurliv återhämta sig inom ett par år och tillgängligheten för allmänheten säkerställas inom ett par månader.

A och C N har till stöd för sitt bestridande anfört i huvudsak följande. Hela fastigheten fram till strandstigen har sedan åtminstone 45-50 år nyttjats som trädgård, dvs. långt innan strandskyddet infördes år 1975 och mycket långt innan syftet utvidgades år 1994 till att även bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet. Av bilagd karta från 1985 framgår att fastigheten då var inhägnad ned till strandstigen och av flygfoto från 1960 framgår att gräsytan på fastigheten redan då var klippt eller slagen. Någon utredning om växt- och djurarter eller från vilket utgångsläge

länsstyrelsen eller samhällsbyggnadsnämnden gjort bedömningen av påverkan finns inte redovisad.

På fastighetsdelen norr om strandstigen har gräset varit slaget eller klippt i decennier och långt innan strandskyddets syfte utvidgades till att omfatta livsbetingelser för djur- och växtliv. Att gräset fortsättningsvis klipps innebär således inte att livsvillkoren för djur- och växtliv ”väsentligt förändras”, vilket är en förutsättning för förbudet enligt 7 kap. 15 § 4 miljöbalken.

Med hänsyn till att lagen inte gäller retroaktivt, kan en bedömning av eventuella förändringar av livsvillkoren inte grundas på förhållanden långt före lagens ikraftträdande. Livsvillkoren för djur- och växtriket har i detta fall inte förändrats sedan tillkomsten av aktuellt lagrum. Det har alltså inte funnits lagliga möjligheter att förelägga tidigare fastighetsägare att upphöra med att klippa gräset, vilket är en förutsättning för att tillsynsmyndigheten ska kunna förelägga en ny fastighetsägare.

Enligt 7 kap. 25 § MB ska hänsyn tas även till enskilda intressen och en inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på en skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses. I prop. 199798:45 (del 1 s. 321 f) framgår att avsikten med strandskyddsregleringen är att bevara kvarvarande områden men inte att inkräkta på pågående markanvändning.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Mark- och miljööverdomstolen konstaterar inledningsvis att den aktuella gräsmattan ligger vid stranden av Östersjön och är en del av fastigheten X. Mark- och miljööverdomstolen, som har hållit syn i målet, noterar att gräsmattan löper från makarna Ns bostadshus ner till den gångväg som är belägen längs med stranden. Vid tidpunkten för synen var gräsmattan klippt.

Enligt 7 kap. 15 § miljöbalken får inom ett strandskyddsområde inte byggnader eller byggnaders användning ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om

det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där den annars skulle ha fått färdas fritt. Inte heller får åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Exempel på anläggningar och anordningar som kan vara otillåtna är staket, bersåer, grillplatser, lekplatser, trädgårdsgångar, flaggstänger, trädgårdsland, vägar, parkeringsplatser, campingplatser, golfbanor, tennisbanor, upplag för sprängsten, båtupptagningsanordningar, bryggor och pirar (se prop. 1997/98:45 del II s. 86). I Naturvårdsverkets och Boverkets handbok Strandskydd – en vägledning för planering och prövning, Handbok 2009:4 utgåva 1, anges vidare gräsmattor som exempel på anläggningar och anordningar som omfattas av strandskyddslagstiftningen.

Det som gör en anläggning eller anordning otillåten är att den inkräktar på syftet med strandskyddet. Anläggandet av en gräsmatta i närheten av bostadsbebyggelse är något som typiskt sett avhåller allmänheten från att beträda ett område och som därmed kan vara svårt att förena med strandskyddets syften. Med beaktande av vad som ovan anförts gör Mark- och miljööverdomstolen den bedömningen att en gräsmatta får anses jämförbar med de anordningar och anläggningar som exemplifieras i förarbetena till strandskyddsbestämmelserna och alltså omfattas av 7 kap. 15 § miljöbalken.

Makarna N har emellertid anförts att gräset varit klippt eller slaget i decennier och före det att strandskyddsbestämmelserna tillkom samt har till stöd för detta åberopat ett flygfoto från 1960. Det finns inget som tyder på att denna uppgift inte är korrekt och den fråga Mark- och miljööverdomstolen därmed har att bedöma är om klippningen av en redan anlagd gräsmatta omfattas av förbudet i 7 kap. 15 § miljöbalken.

Mark- och miljööverdomstolen gör följande bedömning. Enligt förarbetena till bestämmelsen i 7 kap. 15 § miljöbalken tar förbudet mot utförandet av anläggningar eller anordningar sikte på mark som tidigare varit tillgänglig enligt allemansrätten men som genom åtgärden tas i anspråk som tomt (se prop. 1997/98:45 del II s. 86 f). Med beaktande av detta finner Mark- och miljööverdomstolen att klippningen av den redan

anlagda gräsmattan inte inskränker allemansrätten och således inte kan anses falla in under förbudet i 7 kap. 15 § 2 miljöbalken.

En fortsatt kontinuerlig klippning av en sedan mycket lång tid – i nu aktuellt fall sedan ca 50 år tillbaka – anlagd gräsmatta kan inte sägas vara en åtgärd som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Gräsklippningen i detta fall omfattas därmed inte heller av förbudet i 7 kap. 15 § 4 miljöbalken.

Sammanfattningsvis ska därför mark- och miljödomstolens dom fastställas.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Ulla Bergendal, tekniska rådet Mikael Schultz, hovrättsrådet Åsa Marklund Andersson och t.f. hovrättsassessorn Carl Wetter, referent. Domen är enhällig

Föredragande har varit Gunilla Stener.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2011-11-21
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2540-11

KLAGANDE

A och C N

Ombud: C R

MOTPART

Trelleborgs kommun
Miljönämnden
231 83 Trelleborg

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Skåne läns beslut 2011-05-23 i ärende nr 505-215-11, se bilaga 1

SAKEN

Föreläggande med anledning av strandskydd på fastigheten X i
Trelleborgs kommun.

DOMSLUT

Med delvis bifall till överklagandet upphäver mark- och miljödomstolen punkt 1 i
miljönämndens föreläggande, som gäller förbud mot gräsklippning.

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet vad gäller borttagande av den i
målet aktuella lyktstolpen, dock med den ändringen att tiden när lyktstolpen ska
vara borttagen flyttas fram till senast tre månader efter att denna dom vunnit laga
kraft.

Dok.Id 193583

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 100 E-post: MMD.vaxjo@dom.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-12:00 13:00-16:30

BAKGRUND

I beslut av den 13 december 2010, § 113, har Miljönämnden i Trelleborgs kommun förelagt A och C N att senast tre månader efter delfående av nämndens beslut ha utfört nedan angivna åtgärder på fastigheten X.

1. Upphöra att klippa eller slå gräset på strandskyddat område så att naturligt förekommande växtarter kan återhämta sig.
2. Avlägsna den lyktstolpe som finns på området.
3. Märka ut tomtgränsen på fastighet X på ett sådant sätt att det inte råder några tvivel om var allmänheten får vistas utan att beträda privat område. Tomtgränsen bör enligt miljöförvaltningen ligga i höjd med strandskyddets och detaljplanens gränser vilka framgår av bifogade kartor.

Detta beslut har överklagats av A och C N till Länsstyrelsen i Skåne län. Länsstyrelsen har i beslut av den 23 maj 2011 (dnr 505-215-11) fastställt miljönämndens beslut med den ändringen att punkt 3 i föreläggandet har upphävts. Det som återstår av föreläggandet är därefter förbudet att klippa eller slå gräset på strandskyddat område och att avlägsna den lyktstolpe som finns på området. Länsstyrelsens beslut har nu överklagats till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

A och C N har yrkat att mark- och miljödomstolen med undanröjande av länsstyrelsens och miljönämndens beslut i första hand förklarar den del av fastigheten, som är belägen norr om strandstigen som icke allemansrättsligt tillgänglig tomt eller i andra hand, att den del som avgränsats på i målet bifogat flygfoto skall utgöra tomtmark och att förbudet att klippa gräset skall avse den övriga delen av fastigheten.

A och C N har till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande. Enligt 7 kap 18c § punkterna 1 och 2 miljöbalken får som särskilda skäl till dispens beaktas dels, att området redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det

saknar betydelse för strandskyddets syften, dels att området genom bland annat väg är väl avskilt från området närmast strandlinjen.

I detta fall har hela fastigheten fram till strandstigen varit ianspråktagen och utnyttjats som trädgård sedan långt innan det generella strandskyddet infördes. Under lång tid har denna del av fastigheten dessutom varit inhägnad med stängsel, vars rester avlägsnats av nuvarande ägare. Detta har inte vederlagts av tillsynsmyndigheten, som har bevisbördan. Avsikten med strandskyddsregleringen är att bevara kvarvarande områden men inte att inkräkta på pågående markanvändning.

En förutsättning för att tillsynsmyndigheten ska få förelägga ny fastighetsägare att avhjälpa eventuell olägenhet på grund av tidigare ägare är att det funnits lagliga möjligheter att förelägga tidigare ägare. Även i ett sådant fall ska det dock göras en skälighetsbedömning. En avvägning måste ske med hänsyn till naturvården och den enskildes intresse. Om det varit svårt för den nye ägaren att få reda på, att marken inte var i föreskrivet skick, talar det mot att kräva rättelse av honom.

DOMSKÄL

Utifrån de kartor och fotografier som föreligger i målet konstaterar mark- och miljödomstolen att den del av fastigheten X där den aktuella lyktstolpen är placerad omfattas av bestämmelserna om strandskydd i 7 kap. miljöbalken. Förbudet att klippa gräset gäller också inom den del av fastigheten som omfattas av strandskyddsbestämmelserna.

Enligt 7 kap 15 § punkt 4 miljöbalken får inom strandskyddat område inte vidtas åtgärder som väsentligen förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter. Av det underlag som föreligger i målet, finner mark- och miljödomstolen det inte visat att gräsklippningen medför en sådan väsentlig förändring av livsvillkoren för växt- och djurlivet i området att det utgör grund för att förbjuda åtgärden. Enbart gräsklippning omfattas inte heller av någon av de övriga i samma kapitel angivna åtgärderna som är förbjudna inom strandskyddat område (7 kap. 15 § punkt 1 – 3). Med bifall till överklagandet upphäver mark- och miljödomstolen därför den del av förelagandet som föreskriver förbud mot gräsklippning inom strandskyddsområdet.

Vad gäller den i målet aktuella lyktstolpen så delar mark- och miljödomstolen länsstyrelsens bedömning att bostadshusets tomt, den s.k. hemfridszonen, inte sträcker sig så långt att den omfattar området där lyktstolpen är placerad. Domstolen delar även underinstansernas bedömning att lyktstolpen förstärker intrycket av att tomtplatsen har utvidgats och att den därmed avhåller allmänheten från att beträda området. Någon strandskyddsdispens för den aktuella lyktstolpen har inte beviljats. Överklagandet vad gäller lyktstolpen ska därför avslås. Den avvägning mellan den enskildes intresse och det allmänna intresset som ska göras enligt 7 kap 25 § miljöbalken ändrar inte denna bedömning. Föreläggandet att ta bort lyktstolpen står därför fast, dock med den ändring som framgår av domslutet när åtgärden ska vara utförd.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (DV 427)

Överklagande senast den 12 december 2011.

Bengt Johansson

Catharina Hederström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Bengt Johansson, ordförande, och tekniska rådet Catharina Hederström. Föredragande har varit beredningsjuristen Lars Svensson.